


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**



МОСКАЛЕЦЬ ІННА МИКОЛАЇВНА

УДК 351:336.025

**МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Житомир – 2024

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті цивільного захисту України (м. Харків).

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор
ШВЕДУН Вікторія Олександрівна
Національний університет цивільного захисту України,
начальник наукового відділу з проблем державного управління у сфері цивільного захисту

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
ДАЦІЙ Надія Василівна,
Поліський національний університет,
професор кафедри економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного управління;

доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник
ДРАГАН Ірина Василівна,
Інститут демографії та проблем якості життя
НАН України,
старший науковий співробітник відділу
методології сталого розвитку.

Захист відбудеться 29 травня 2024 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.03 в Державному університеті «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, конференц-зала (2-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного університету «Житомирська політехніка» за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103.

Автореферат розісланий 26 квітня 2024 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор наук з державного
управління, доцент

Л. В. Сергієнко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливість інновацій у економічному розвитку України, як важливого елемента державної стратегії, що заснована на теоретичних положеннях і відповідних закономірностях для модернізації та ефективного впровадження в суспільство, стоїть на передовій української політики забезпечення суспільного прогресу. В умовах військових дій важливо мати ефективні механізми, що сприяють забезпеченню економічної стійкості та розвитку. Інноваційна економіка може стати основою для зміцнення обороноздатності країни та забезпечення її безпеки. Інноваційний розвиток дозволяє підвищувати конкурентоспроможність країни в умовах кризи та військових загроз. Швидкі технологічні зміни можуть забезпечити перевагу над противником і зробити економіку менш залежною від зовнішніх чинників. Однією з ключових викликів для економіки країни є відсутність універсального державного підходу до управління інноваційного розвитку, що могло б допомогти уникнути потенційних загроз інноваційної активності, використовувати та сприяти соціально-економічному розвитку країни, забезпечуючи при цьому стабільність економічної безпеки в Україні. Таким чином, активне впровадження механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки стає особливо важливим у період воєнного стану.

Багато науковців, які здійснюють дослідження проблем реалізації державної політики та економічного розвитку, використовували різноманітні елементи інноваційної парадигми як ключового фактору для досягнення провідних позицій країною на міжнародній арені. Аналіз інноваційної діяльності та її впливу на економіку часто зустрічається в роботах таких дослідників, як Дж. Кейнс, Ф. Кене, К. Маркс, А. Маршал, Д. Норт, М. Портер, П. Самуельсон, А. Сміт, А. Тюрго, Ф. Хайєк, П. Хейне, Й. Шумпетер та інші. Також, важливий внесок у вивчення механізмів впровадження державної інноваційної політики внесли О. Васильєва, Дж. Гелбрейт, П. Друкер, С. Коул, Р. Нельсон, Б. Санто, Л. Сергієнко, Дж. Стигліц, Д. Рікардо, Н. Ткаленко, Т. Шестаковська, Е. Янч та інші. Їхні роботи стали фундаментом для розробки сучасних теорій та підходів до інноваційного розвитку економіки, формуючи базовий каркас для подальших наукових дискусій у цій галузі.

В рамках сучасних досліджень українських науковців, питання розробки та втілення стратегій державної інноваційної політики в економіці активно вивчали такі вчені, як В. Андрійчук, С. Володін, П. Гайдучький, Н. Дацій, І. Драган, С. Кваша, Д. Кіслов, М. Латинін, Ю. Лузан, І. Лукінов, С. Майстро, В. Месель-Веселяк, О. Могильний, Г. Мостовий, Д. Плеханов, В. Рибачук, П. Саблук, В. Савчук, Т. Титаренко, Ю. Ульянченко, М. Хорунжий, Г. Черевко, О. Шпикуляк, В. Юрчишин та інші.

На даний момент залишається актуальним обґрунтування комплексного механізму, що буде сприяти інноваційному розвитку економіки, а також розробка і визначення структури організаційної взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в Україні як засобу реалізації державної політики у цій сфері. Це підкреслює необхідність подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення теоретичних та практичних аспектів вибору і застосування

інструментарію для покращення механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки, з метою підвищення їх наукової обґрунтованості та ефективності. Саме тому, складність та значущість цих питань визначили вибір теми для дисертаційного дослідження, його цілі та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалася в межах НДР навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України за темами «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007), «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (ДР № 0115U002035), а також Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая за темою «Соціально-економічні детермінанти формування та реалізації публічної політики України в умовах цифровізації» (ДР № 0122U001115), в межах яких авторкою запропоновано шляхи удосконалення механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Мета дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Досягнення окресленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- теоретично обґрунтувати сутність терміну «механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України»;
- розкрити особливості формування та впровадження механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні;
- узагальнити міжнародний досвід реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки та обґрунтувати можливості його використання в Україні;
- оцінити сучасний стан та охарактеризувати законодавчий, організаційно-інституційний та фінансово-економічний механізми реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України;
- розробити рекомендації щодо удосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України;
- запропонувати концептуальний підхід до функціонування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України;
- визначити структуру організаційної взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в Україні як засобу реалізації державної політики у цій сфері.

Об'єктом дослідження є державна політика інноваційного розвитку економіки України.

Предметом дослідження є механізми реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Методи дослідження. В дослідженні було застосовано комплекс взаємозв'язаних та доповнюючих одне одного методів з загальних наукових дисциплін та спеціалізованих галузей з метою досягнення об'єктивних та надійних висновків. Методологічний підхід дослідження базувався на сучасних методах менеджменту, економіки, соціології та інших пов'язаних сфер науки. У дисертації використано різноманітні методики: історичний та логічний аналіз для вивчення досвіду зарубіжних країн у сфері реалізації державної політики інноваційного розвитку; економіко-статистичний для оцінки поточного стану інноваційної політики в Україні; аналітичні та синтезуючі методи для створення інструментів комплексного управління інноваціями; проектний метод був застосований при розробці моделі організаційної взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дослідження, що характеризують наукову новизну одержаних результатів, які є особистим здобутком автора та виносяться на захист, полягають у наступному:

уперше

– обґрунтовано концептуальний підхід до формування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України, який базується на інтеграції та синергії між різними стейкхолдерами інноваційної діяльності й управління, вирізняється взаємодією держави, наукових кіл, освітніх установ, приватного сектору та міжнародних організацій з метою створення сприятливого інноваційного середовища і передбачає: збільшення обсягів інвестицій в інноваційну діяльність; підвищення рівня інноваційної активності підприємств; створення нових інноваційних продуктів та технологій; зростання конкурентоспроможності української економіки;

удосконалено:

– науковий підхід для ефективного впровадження механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки, який передбачає дотримання систематичних етапів і елементів для ефективного впровадження інновацій, включаючи формулювання цілей та стратегій на основі детального аналізу економічних процесів, адаптацію законодавства для регулювання інноваційної діяльності, створення спеціалізованих організацій для координації інновацій, забезпечення необхідного фінансування, реалізацію моніторингу та оцінки ефективності політики, а також активізацію інформаційної підтримки та популяризації інновацій;

– методичний підхід до оцінки стану функціонування нормативно-правового, організаційно-інституційного та фінансово-економічного механізмів, які підтримують реалізацію державної політики стимулювання інновацій в економіці України, характеризуються збалансованим комбінуванням заходів, інструментами та методів, а також структурою, спрямованою на вирішення проблемних питань, що дає змогу досягти злагодженості інтересів усіх зацікавлених сторін у сфері інновацій та соціо-еколого-економічного розвитку країни;

– наукові положення щодо розробки інструментарію мережевої взаємодії суб'єктів механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку

економіки України, які, на відміну від наявних, ґрунтуються на засадах публічно-приватного партнерства у контексті створення та використання платформ для ефективної комунікації, координації дій, обміну знаннями та ресурсами між усіма зацікавленими сторонами, ключовими інструментами якої визначено: електронні платформи для координації дій, системи управління проектами, професійні соціальні мережі та форуми, інноваційні хаби та інкубатори, інформаційно-аналітичні системи, електронне урядування та цифрові сервіси;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат науки державного управління в частині уточнення поняття: *«механізм реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки»* як складний і багатогранний набір методів, інструментів, правил, завдань і процедур, який спрямований на підтримку та стимулювання інноваційних процесів для зростання економіки країни з урахуванням соціо-екологічних чинників, що включає ефективне управління ресурсами, робочою силою, науковими та освітніми потужностями, а також інноваційними можливостями;

– стратегічні напрями удосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України, які згруповані у чотири вектори, зокрема: створення сприятливого інноваційного середовища; розвиток людського капіталу; стимулювання інноваційної діяльності; інтеграція України в світовий інноваційний простір;

– напрями імплементації позитивного зарубіжного досвіду реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки, що передбачає: розробку інструментів державної підтримки (податкові пільги, гранти, субсидії та інші форми підтримки); сприяння співпраці між державою, наукою та бізнесом; розвиток інноваційної інфраструктури (розвиток наукових парків, технополісів, інноваційних інкубаторів та акселераторів); залучення міжнародних інвестицій; створення сприятливого інноваційного клімату (розробка нормативно-правової бази, яка захищатиме права на інтелектуальну власність, сприятиме розвитку конкуренції та запобігатиме монополізації ринку).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції автора можуть бути використані для підготовки й узгодження управлінських і суспільно-політичних рішень з питань реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки. Так, оригінальні методики та практичні рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, використовувалися в діяльності підкомітету з питань соціального захисту і реабілітації осіб з інвалідністю та регулювання діяльності їх підприємств і громадських об'єднань Верховної Ради України (довідка № 05-8/06-1 від 15.09.2021 р.) при розробці законопроектів у сфері розвитку економіки України; Агенції регіонального розвитку Чернігівської області (довідка № 163/20 від 19.10.2020 р.) при розробці перспективних напрямків розвитку економіки регіону; при реалізації науково-дослідної теми Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая – «Соціально-економічні детермінанти формування та реалізації

публічної політики України в умовах цифровізації» (довідка №64/22 від 10.02.2022 р.).

Основні положення дисертації можуть бути використані при викладанні нормативних і спеціальних курсів із проблем державної економічної політики, інноваційного розвитку економіки, взаємодії держави та громадянського суспільства, місцевого самоврядування, децентралізації у закладах вищої освіти. Зокрема, результати дослідження вже використані в навчальному процесі Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права ЗВО «МНТУ» (довідка № 202/08-934 від 09.07.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора. Висновки, пропозиції та рекомендації, що характеризують наукову новизну, одержані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні ідеї, положення, висновки дисертаційної роботи були оприлюднені на науково-практичних конференціях, зокрема за міжнародною участю та всеукраїнських: «Менеджмент якості освіти і новітні технології навчання у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» (Київ, 2010 р.), «Проблеми підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності» (Київ, 2010 р.), «Система комплексної безпеки підприємництва: загальноекономічні, інформаційні, фінансові, та правові аспекти, менеджмент її формування і розвитку» (Чернігів, 2011 р.), «Проблеми підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності» (Київ, 2011 р.), «Менеджмент економічної безпеки підприємств, його економіко-правові, інформаційні і фінансові тенденції формування і розвитку» (Чернігів, 2012 р.), «Економіко-правові і інформаційні перетворення в національній і глобальній економіці» (Чернігів, 2013 р.), «Сучасні інформаційно-правові та соціально-економічні тенденції впливу на розвиток бізнесу» (Чернігів, 2014-2015 рр.), «Сучасні тенденції інформаційно-технологічної, економічної і соціально-правової взаємодії в бізнесі» (Чернігів, 2017 р.), «Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів в умовах діджиталізації: соціально-економічні та інформаційно-правові аспекти» (Чернігів, 2020 р.), «Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану» (Чернігів, 2022 р.), «Стійкість освіти і науки в умовах трансформації» (Київ, 2023 р.).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 23 наукових працях, з яких: 3 статті у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 розділ у колективній монографії, 3 зарубіжні публікації, які індексуються у наукометричній базі Web of Science, 16 тез у матеріалах науково-комунікативних заходів. Загальний обсяг публікацій становить 8,3 друк. арк.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок, з них 190 сторінок основного тексту. Список використаних джерел налічує 180 найменувань. Робота містить 12 рисунків і 24 таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено мету, об'єкт, предмет і основні завдання дисертації, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – *«Теоретичні засади формування механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки»* – проаналізовано ключові терміни дослідження механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки; описано, як функціонують механізми реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки; розглянуто, як успішний міжнародний досвід у досліджуваній сфері може бути адаптований до умов України для покращення механізмів інноваційного розвитку економіки.

Дослідження наукових поглядів на процеси та принципи, які лежать в основі формування державної політики інноваційного розвитку економіки, виявило наявність визнаних концептуальних напрямків: юридичну основу; теоретичні та концептуальні основи; створення спеціалізованих органів для координації інновацій; розвиток інноваційної культури серед населення; фінансування інновацій; комерціалізація нововведень; створення стратегій та програм для інновацій. Було уточнено визначення «механізм реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки» як набір принципів, завдань, функцій, методів, засобів, форм та процедур, які використовуються державними органами для ефективної підтримки і сприяння інноваційній активності, посилення інноваційних процесів у контексті економічного розвитку країни, оптимального розподілу і стимулювання ресурсів, а також забезпечення соціальної, економічної та екологічної ефективності інновацій. Виділено основні типи механізмів державної політики інноваційного розвитку: організаційно-інституціональні; юридичні; фінансові та економічні; комунікаційні; соціальні.

Доведено, що державна стратегія стимулювання інновацій в економіці повинна виступати як комплексна багатокomпонентна система з властивостями самовдосконалення, саморозвитку і самовідновлення. Ця політика має базуватися на ефективних методологічних принципах, мати чіткі цілі та критерії для оцінювання її успішності. Автор рекомендує сприймати державну політику інноваційного розвитку економіки як взаємопов'язану сукупність організаційно-економічних і нормативно-правових ініціатив. Ці ініціативи мають бути спрямовані на покращення або кардинальну перебудову економічних відносин з метою забезпечення інноваційного прогресу, який реалізовується через заходи державної влади для підвищення ефективності функціонування економіки, та її конкурентоспроможності.

Механізм реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки функціонує як комплексна система, що включає в себе організаційні, нормативно-правові, фінансові та інформаційні інструменти, спрямовані на підтримку та стимулювання інноваційних процесів. Основні етапи та елементи цього процесу описуються наступним чином: 1) формулювання цілей і стратегій. На основі аналізу поточного стану економіки та прогнозування її майбутнього розвитку уряд формулює цілі і стратегії інноваційного розвитку. Це може включати в себе розвиток нових технологій, підтримку досліджень і розробок, створення

інноваційних кластерів тощо; 2) розробка нормативно-правової бази. Для втілення стратегій інноваційного розвитку в життя необхідне створення або адаптація законодавства, що регулює інноваційну діяльність, права інтелектуальної власності, фінансування інновацій тощо; 3) створення інституціональної інфраструктури. Важливим елементом є створення або модернізація державних і недержавних організацій, які будуть займатися питаннями інновацій. Це можуть бути інноваційні агенції, науково-дослідні центри, технопарки тощо; 4) фінансування. Ефективна реалізація інноваційного розвитку вимагає значних фінансових ресурсів. Держава може надавати пряме фінансування через гранти, субсидії, інвестиції в капітал проектів або пільгове оподаткування для інноваційних проектів та стартапів; 5) моніторинг і оцінка результативності. Постійний аналіз та оцінка ефективності реалізованих заходів дозволяють коригувати діяльність, спрямовану на інноваційний розвиток, а також забезпечувати прозорість і звітність перед суспільством; 6) інформаційна підтримка і популяризація. Інформування громадськості та бізнесу про можливості та переваги інновацій, а також про успішні приклади інноваційних проектів сприяє формуванню інноваційної культури та мотивації до інноваційної діяльності. Ця багаторівнева система взаємодії між державою, науковою спільнотою, приватним сектором та суспільством є ключем до успішного інноваційного розвитку економіки.

Досвід країн світу свідчить, що не існує універсальної моделі інноваційної політики. Кожна країна має йти своїм шляхом, враховуючи свої особливості та можливості. Однак, існує ряд загальних принципів, які можуть бути використані в Україні: підвищення ролі держави в координації інноваційної діяльності; створення сприятливого середовища для інноваційного бізнесу; розвиток інноваційної інфраструктури; стимулювання співпраці між наукою та бізнесом; заохочення людського капіталу. Впровадження цих принципів допоможе Україні стимулювати інноваційний розвиток економіки та підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку (таблиця 1).

Встановлено, що використання міжнародного досвіду має бути адаптованим до українських реалій. При цьому, необхідно враховувати такі фактори: рівень економічного розвитку України; стан науково-технічного потенціалу; особливості інноваційної інфраструктури; наявність людського капіталу. Тільки за умови комплексного підходу до реалізації інноваційної політики Україна зможе досягти значних успіхів у цій сфері. Аналізуючи успішні практики інших країн, можна виявити найбільш ефективні механізми та інструменти, що сприятимуть активізації інноваційної діяльності, залученню інвестицій в науково-технічну сферу, та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

У другому розділі – *«Оцінка механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні»* – здійснено аналіз нормативно-правового механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні; визначено особливості та пріоритети функціонування фінансово-економічного та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Міжнародний досвід реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки та можливості його використання в Україні

Країна	Характерні риси інноваційної політики	Можливості використання в Україні
США	1. Великі інвестиції в фундаментальні дослідження. 2. Створення сприятливого середовища для венчурного капіталу. 3. Розвиток інноваційних кластерів.	1. Створення фондів для підтримки фундаментальних досліджень. 2. Покращення законодавства для стимулювання венчурного інвестування. 3. Формування інноваційних кластерів у пріоритетних галузях.
Японія	1. Активна роль держави в координації інноваційної діяльності. 2. Створення програм підтримки малих та середніх підприємств. 3. Розвиток системи трансферу технологій.	1. Створення координаційного органу з питань інноваційної політики. 2. Розширення програм підтримки малого та середнього бізнесу. 3. Вдосконалення системи трансферу технологій з наукової сфери до виробництва.
Німеччина	1. Тісна співпраця між наукою та бізнесом. 2. Активна підтримка інноваційних стартапів. 3. Розвиток дуальної системи освіти.	1. Створення механізмів для стимулювання співпраці між наукою та бізнесом. 2. Розширення програм підтримки інноваційних стартапів. 3. Впровадження елементів дуальної системи освіти.
Ізраїль	1. Сприятливий податковий клімат для інноваційних компаній. 2. Розвиток інноваційної інфраструктури. 3. Заохочення людського капіталу.	1. Вдосконалення податкового законодавства для стимулювання інновацій. 2. Розвиток інноваційної інфраструктури (технопарки, бізнес-інкубатори). 3. Запровадження програм з розвитку людського капіталу.
ЄС	1. Спільна інноваційна політика 2. Фінансування інновацій з європейських фондів 3. Створення єдиного ринку для інноваційних продуктів 4. Підтримка малих та середніх підприємств	1. Участь у європейських інноваційних програмах 2. Залучення коштів з європейських фондів 3. Створення спільного ринку для інноваційних продуктів 4. Підтримка малих та середніх підприємств
Південна Корея	1. Державна стратегія "Інновація 2030" 2. Створення інноваційних зон 3. Активна роль великих корпорацій 4. Розвиток людського капіталу	1. Розробка та реалізація власної інноваційної стратегії 2. Створення інноваційних зон 3. Співпраця з великими корпораціями 4. Підвищення рівня освіти та навичок населення

Джерело: систематизовано авторкою

Оцінка зібраних даних з проведеного аналізу нормативно-правового механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні виявила, що інноваційна активність в Україні зазнає спаду, з ознаками позитивних змін, які не є широкомасштабними і обмежуються лише деякими регіонами та сферами діяльності. Сучасний стан нормативно-правового механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні характеризується низкою викликів та перспектив, спрямованих на створення сприятливого інноваційного середовища. Основні напрямки реформ і ключові аспекти останніх змін у законодавстві включають: актуалізацію законодавства (Україна працює над удосконаленням існуючих законів, зокрема Закону «Про інноваційну діяльність» та Закону «Про наукову та науково-технічну діяльність», для підвищення їх ефективності та відповідності сучасним вимогам інноваційного розвитку); розширення механізмів фінансування (державна політика орієнтована на розширення інструментарію фінансування інновацій, зокрема через створення спеціальних фондів, запровадження податкових пільг для інноваційних підприємств та залучення приватних інвестицій); партнерство з приватним

сектором (підтримка та розвиток механізмів публічно-приватного партнерства для реалізації інноваційних проектів та програм); розвиток інноваційної інфраструктури (поліпшення інноваційної інфраструктури через створення технопарків, бізнес-інкубаторів, наукових парків та інших елементів екосистеми інновацій); міжнародна співпраця (Україна активно працює над розширенням міжнародної співпраці в сфері інновацій, зокрема через участь в міжнародних наукових та технологічних програмах, співпрацю з міжнародними організаціями та іноземними інноваційними центрами).

Основною перешкодою для вдосконалення нормативно-правового механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні є комплекс викликів, які можна згрупувати за кількома ключовими напрямками: 1. *Недостатнє фінансування.* Інноваційні процеси вимагають значних інвестицій, але державне фінансування інновацій часто обмежене через загальну бюджетну обтяженість і пріоритетність інших напрямків витрат. Недостатність фінансових ресурсів призводить до неможливості повноцінного впровадження інноваційних проектів та програм. 2. *Бюрократія та регуляторні бар'єри.* Складність та тривалість процесів отримання дозволів, реєстрації прав на інтелектуальну власність, а також інші бюрократичні перепони суттєво ускладнюють розвиток інноваційної діяльності. Висока регуляторна навантаженість відлякує інвесторів та знижує мотивацію до інновацій серед бізнесу. 3. *Відсутність комплексного підходу.* Часто спостерігається фрагментарність і некоординованість дій різних відомств та органів влади, які займаються розвитком інновацій. Відсутність комплексного підходу та єдиної стратегії ускладнює впровадження ефективних механізмів підтримки інноваційного розвитку. 4. *Недоліки в законодавстві.* Існуючі нормативно-правові акти часто не враховують специфіки інноваційної діяльності, потреб сучасного ринку та глобальних тенденцій. Застарілі або недосконалі закони можуть гальмувати інноваційний процес, створюючи правову невизначеність та знижуючи інвестиційну привабливість країни. 5. *Обмежений доступ до ресурсів та інформації.* Для розвитку інновацій потрібен доступ до сучасних знань, технологій, кваліфікованих фахівців, а також до інформації про ринкові можливості та тренди. В Україні ще існують проблеми з доступом до цих ресурсів, що стримує інноваційну активність. 6. *Слабка взаємодія між наукою та бізнесом.* Недостатньо розвинуті механізми співпраці між науковими установами та промисловістю, що уповільнює процес комерціалізації наукових розробок та інновацій.

Уникнення цих перешкод вимагає комплексних зусиль, включаючи реформування інноваційного законодавства, поліпшення інвестиційного клімату, спрощення регуляторного середовища, та зміцнення зв'язків між наукою, державою та бізнесом.

Функціонування фінансово-економічного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України передбачає комплекс заходів та інструментів, які використовуються для стимулювання інноваційної діяльності, в тому числі через фінансування інновацій, підтримку наукових досліджень, комерціалізацію нових технологій, та залучення приватних інвестицій. Основні аспекти цього механізму включають: державне фінансування і підтримку

(бюджетне фінансування та спеціалізовані фонди); податкові стимули (для стимулювання інноваційної активності та залучення інвестицій в наукові дослідження та розробки вводяться податкові пільги для підприємств, що займаються R&D (дослідження та розробка), включаючи зниження ставок податку на прибуток, ПДВ на імпорт обладнання для наукових досліджень тощо); фінансові інструменти та кредитування (інноваційні гранти, кредитування та гарантії); підтримка комерціалізації та інноваційного підприємництва (інкубаційні та акселераційні програми, підтримка експорту інноваційної продукції).

Незважаючи на наявні інструменти та механізми підтримки, Україна все ще стикається з викликами, такими як недостатнє фінансування, бюрократичні перепони, необхідність подальшого удосконалення законодавчої бази, та потреба у зміцненні зв'язків між науковими установами та приватним сектором. Розвиток інноваційного екосистеми в Україні потребує комплексного підходу, залучення інвестицій, покращення умов для підприємництва та стимулювання наукової діяльності на всіх рівнях.

Визначено, що реалізація державної політики інноваційного розвитку економіки повинна здійснюватися сукупністю інноваційних організаційних структур. Організаційно-інституційний механізм реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України охоплює різноманітні державні, наукові, освітні та приватні структури, задіяні у формуванні та виконанні стратегій інноваційного розвитку. Цей механізм спрямований на створення сприятливих умов для наукових досліджень, розвитку нових технологій, комерціалізації інновацій та залучення інвестицій. Основні елементи цього механізму включають:

Державні органи управління. Міністерство освіти і науки України – відповідає за розробку та реалізацію державної політики у сфері освіти, науки та інновацій. Національне агентство з питань науки, технологій та інновацій – орган, який може бути створений для координації та підтримки наукових та інноваційних проєктів, включаючи міжнародне співробітництво.

Науково-дослідні інституції та освітні заклади. Національна академія наук України – провідна наукова установа, що здійснює фундаментальні та прикладні дослідження у різних галузях знання. Університети та науково-дослідні центри – освітні заклади, які беруть активну участь у наукових дослідженнях та інноваційних проєктах, часто у співпраці з промисловістю.

Промислові парки та інноваційні хаби. Технопарки та бізнес-інкубатори – структури, спрямовані на підтримку стартапів та інноваційних компаній, надання їм простору для роботи, доступу до інвестицій та консультативних послуг.

Підтримка інноваційного підприємництва. Фонди підтримки інновацій – державні та приватні фонди, що надають фінансування для розробки та впровадження інноваційних проєктів. Інвестиційні компанії та венчурні фонди – приватні інвестори, що спеціалізуються на інвестуванні в інноваційні проєкти та технологічні стартапи.

Міжнародне співробітництво. Участь в міжнародних програмах – співпраця з міжнародними організаціями, участь у міжнародних наукових та інноваційних програмах та проектах, обмін знаннями та технологіями.

Організаційно-інституційний механізм інноваційного розвитку в Україні постійно розвивається, проте він потребує подальшого удосконалення для підвищення ефективності інноваційної діяльності, залучення більшої кількості інвестицій та створення сприятливих умов для розвитку високотехнологічного бізнесу.

Таким чином, функціонування механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України охоплює комплексні підходи та інструменти, спрямовані на підтримку інноваційної діяльності, залучення інвестицій у наукові дослідження та розвиток нових технологій. Ці механізми включають як державне регулювання та фінансування, так і співпрацю з приватним сектором. Успішне функціонування цих механізмів потребує постійної уваги до адаптації державної політики до змінюваних умов інноваційного середовища, гнучкого реагування на потреби наукової спільноти та бізнесу, а також вдосконалення правової та інституційної бази для створення сприятливих умов для інноваційного розвитку.

У третьому розділі – «Напрями вдосконалення механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України» – обґрунтувати стратегічні напрями вдосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України; надано пропозиції щодо функціонування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України; запропоновано інструментарій мережевої взаємодії суб'єктів механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Стратегічні напрями вдосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України мають базуватися на комплексному підході, який враховує потреби сучасної економіки, глобальні тенденції та внутрішні виклики. В таблиці 2 надано обґрунтування стратегічних напрямів вдосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України.

Запропоновано науково-концептуальний підхід до формування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України, який передбачає розробку широкомасштабного плану, який зосереджується на створенні умов для прискорення інноваційного процесу, залученні інвестицій в наукові дослідження та розвиток, а також підтримці стартапів та технологічних компаній. Основні аспекти такого підходу представлено на рис. 1.

Запропоновано сукупність інструментарію мережевої взаємодії суб'єктів механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України, який передбачає створення та використання платформ та інструментів для ефективної комунікації, координації дій, обміну знаннями та ресурсами між усіма зацікавленими сторонами. До таких інструментів та підходів запропоновано віднести:

1. Електронні платформи для координації дій. Створення спеціалізованих онлайн платформ, які дозволяють уряду, науковим установам, освітнім закладам,

приватному сектору та іншим зацікавленим сторонам координувати свої дії, обмінюватися інформацією та вести спільні проекти.

Таблиця 2

Стратегічні напрямки вдосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України

Стратегічний напрям	Обґрунтування	Заходи	Очікувані результати
1. Створення сприятливого інноваційного середовища	Низький рівень інноваційної активності в Україні. Відсутність стимулів для інновацій. Недосконалість законодавства. Слабка координація між різними учасниками інноваційного процесу	Створення сприятливого податкового клімату для інновацій. Запровадження системи грантів та субсидій. Удосконалення законодавства про інноваційну діяльність. Створення інноваційних кластерів. Розвиток інноваційної інфраструктури	Зростання інноваційної активності. Збільшення обсягів інвестицій в інновації. Створення нових інноваційних підприємств. Впровадження нових інноваційних продуктів і технологій
2. Розвиток людського капіталу	Низький рівень кваліфікації кадрів. Відтік мізків. Недосконала система підготовки кадрів для інноваційної сфери	Реформування системи освіти. Підвищення кваліфікації кадрів. Заохочення молоді до наукової та інноваційної діяльності. Створення сприятливих умов для повернення в Україну фахівців, які працюють за кордоном	Підвищення рівня кваліфікації кадрів. Зменшення відтоку мізків. Зростання кількості фахівців, які володіють інноваційними знаннями та навичками
3. Стимулювання інноваційної діяльності	Низький рівень приватних інвестицій в інновації. Недосконалість системи фінансування інновацій. Слабка комерціалізація результатів наукових досліджень	Створення фондів прямих інвестицій в інновації. Запровадження податкових стимулів для інновацій. Розвиток венчурного інвестування. Створення інноваційних бізнес-інкубаторів	Зростання обсягів приватних інвестицій в інновації. Розвиток інноваційного бізнесу. Комерціалізація результатів наукових досліджень
4. Інтеграція України в світовий інноваційний простір	Низький рівень інтеграції України в світовий інноваційний простір. Недосконала система міжнародного співробітництва в галузі інновацій	Участь України в міжнародних інноваційних проєктах. Розвиток співпраці з провідними світовими інноваційними центрами. Створення сприятливих умов для трансферу технологій	Зростання рівня інтеграції України в світовий інноваційний простір. Доступ до нових інноваційних знань і технологій. Збільшення обсягів експорту інноваційних продуктів і технологій

Джерело: сформовано авторкою

2. Системи управління проєктами. Використання програмного забезпечення для управління проєктами дозволяє відстежувати прогрес, розподіляти ресурси та координувати зусилля учасників з різних організацій.

3. Професійні соціальні мережі та форуми. Стимулювання створення та активної участі в професійних соціальних мережах і форумах, де експерти можуть ділитися знаннями, знаходити партнерів для співпраці та обговорювати інноваційні ідеї та проєкти.

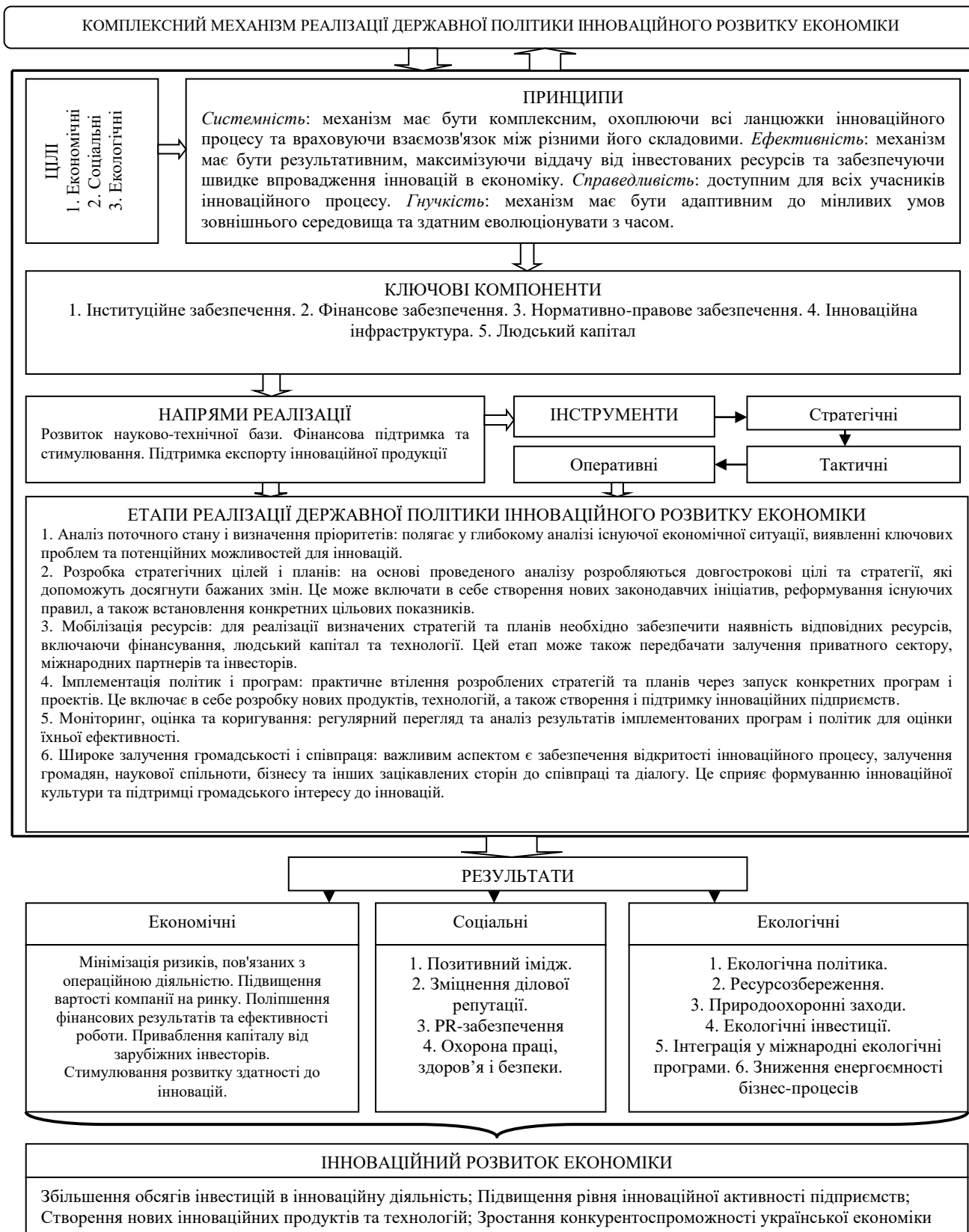


Рис. 1. Концептуалізація комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України

Джерело: розроблено авторкою

4. Інноваційні хаби та інкубатори. Створення фізичних та віртуальних просторів для співпраці, де стартапи, науковці, інвестори та представники уряду можуть взаємодіяти, розробляти та запускати нові проєкти.

5. Інформаційно-аналітичні системи. Розробка та впровадження систем для збору, аналізу та розподілу даних про інноваційну діяльність, ринкові тенденції, технологічні прориви тощо.

6. Вебінари, онлайн-конференції та навчальні курси. Організація онлайн-заходів та навчальних програм для підвищення компетентності учасників інноваційного процесу, обміну досвідом та найкращими практиками.

7. Електронне урядування та цифрові сервіси. Розширення використання цифрових технологій у державному управлінні для спрощення процедур, пов'язаних з інноваційною діяльністю, ліцензуванням, інвестиціями тощо.

Ці інструменти та підходи допомагають створити мережу, яка сприяє залученню та активізації всіх зацікавлених сторін, забезпечує ефективний обмін інформацією та ресурсами, а також стимулює інноваційну активність і співпрацю на всіх рівнях.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено актуальне наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. На основі дослідження сформульовано такі висновки і пропозиції.

1. Досліджено наукові погляди щодо механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки, яким характерні комплексність та багатовимірність процесів і принципів, що лежать в основі такої політики, з акцентом на необхідності її постійного самовдосконалення, саморозвитку та самовідновлення. Особлива увага приділяється юридичній основі, теоретичним та концептуальним засадам, створенню спеціалізованих органів для ефективної координації інновацій, розвитку інноваційної культури, фінансуванню, комерціалізації нововведень та розробці стратегій і програм для інновацій. Автор наголошує, що успішність державної політики має оцінюватися за чітко визначеними критеріями, підкреслюючи необхідність її постійного аналізу та адаптації до змінних умов економічного середовища. В такому контексті, державна політика інноваційного розвитку виступає як взаємопов'язана сукупність організаційно-економічних і нормативно-правових заходів, спрямованих на стимулювання інноваційного прогресу, підвищення ефективності та конкурентоспроможності національної економіки.

2. Розкрито особливості формування та впровадження механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні, що забезпечують впровадження механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки: інтегрований підхід, гнучкість та адаптивність, прозорість та залучення громадськості, міжсекторальна співпраця, сфокусованість на інноваційній культурі, моніторинг та оцінка ефективності. Усвідомлення та врахування цих особливостей дозволить ефективно впроваджувати механізми державної політики інноваційного розвитку, сприяючи сталому економічному зростанню та соціальному прогресу.

3. Узагальнено міжнародний досвід реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки: зростання інвестицій в фундаментальні дослідження, створення сприятливого середовища для венчурного капіталу,

розвиток інноваційних кластерів, активна роль держави в координації інноваційної діяльності, створення програм підтримки малих та середніх підприємств, розвиток системи трансферу технологій, тісна співпраця між наукою та бізнесом, активна підтримка інноваційних стартапів, розвиток дуальної системи освіти, сприятливий податковий клімат для інноваційних компаній, розвиток інноваційної інфраструктури, заохочення людського капіталу. Обґрунтовано напрями адаптації позитивного світового досвіду реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки в Україні: стратегічне планування та довгострокова візія, інвестиції у дослідження та розвиток (R&D), підтримка стартапів та інноваційних компаній, розвиток людського капіталу та міжнародна інтеграція і співпраця.

4. Проведено оцінку сучасного стану та надано характеристику законодавчого, організаційно-інституційного та фінансово-економічного механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. Виявлено ключові виклики, що стоять перед процесом формування та ефективності виконання зазначеної політики: недолік надійних статистичних даних про інноваційну активність учасників економіки та показників інноваційного прогресу; відсутність ефективних методів аналітичної оцінки результативності фінансування інноваційних проектів; недостатня розробленість інноваційної інфраструктури та інституційної основи для впровадження кластерного підходу в економіці країни.

5. Розроблено рекомендації щодо удосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України: покращення законодавчої бази, збільшення фінансування наукових досліджень і розвитку, розвиток інноваційної інфраструктури, сприяння міжнародній інтеграції та співпраці, підтримка і розвиток людського капіталу, моніторинг та аналіз інноваційної активності. Ці рекомендації спрямовані на створення стійкої інноваційної системи, яка зможе ефективно адаптуватися до глобальних викликів та сприяти сталому економічному зростанню України.

6. Обґрунтовано концептуальний підхід до функціонування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України з урахуванням потреби в інтеграції різноманітних елементів системи – нормативно-правової бази, організаційної структури, фінансування, та інформаційного забезпечення. Визнано, що ефективність інноваційного розвитку значною мірою залежить від гармонійної взаємодії між усіма зацікавленими сторонами: державою, науковою спільнотою, приватним сектором та громадянським суспільством.

7. Визначено структуру організаційної взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в Україні як засобу реалізації державної політики у цій сфері. Організаційна взаємодія між усіма ключовими учасниками інноваційного процесу повинна базуватися на системному підході, що передбачає взаємодію між державними органами, науковими установами, приватним сектором та громадським суспільством. Держава виступає ключовим координатором і стимулятором організаційної взаємодії, забезпечуючи створення відповідного законодавчого та інституційного середовища, фінансову підтримку та сприяння у розвитку інноваційних інфраструктурних об'єктів. Важливо забезпечити

прозорість і відкритість процесів взаємодії між учасниками інноваційного процесу, що сприятиме побудові довіри та ефективності спільних дій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Публікації в наукових виданнях іноземних держав

1. Tetiana Shestakovska, **Inna Moskalets**. International experience of reforming public administration and Its adaptation in Ukraine. *Socioworld-social research & behavioral sciences*, Vol. 08 No. 02, pp. 21-27, 2022 (0,6 друк. арк.). *Особистий внесок: визначені напрями розвитку економіки (0,3 друк. арк.)*.

2. Tetiana Shestakovska, **Inna Moskalets**, Nataliia Marchenko, Olena Semchenko-Kovalchuk, Maryna Zholobetska and Nataliia Shakhovnina. The Governance System of Economic Innovation Development in the Context of Digitalization. *Economic Affairs*, Vol. 67, No. 04s, pp. 927-934, October 2022 (0,7 друк. арк.). *Особистий внесок: систематизовані інструменти державної політики інноваційного розвитку економіки (0,3 друк. арк.)*.

3. Tetiana Shestakovska, Olena Nikoliuk, **Inna Moskalets**, Oleksandra Kazarian, Genrykh Kazarian and Tetiana Botika. Infrastructural Support of the Innovation and Information Trajectory of Public Administration Development. *Economic Affairs*, Vol. 68, No. 01s, pp. 01-08, February 2023 (0,6 друк. арк.). *Особистий внесок: представлені заходи державної політики інноваційного розвитку економіки (0,2 друк. арк.)*.

Монографія

4. Шестаковська Т.Л., Семченко-Ковальчук О.Б., **Москалець І.М.** Оптимізація інформаційно-аналітичного підходу до забезпечення економічної безпеки підприємств: стратегії та інструменти управління (розділ 1, п. 1.5). *Інформаційно-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: колективна монографія / за ред. О. Ю. Акименко*. Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2023. 364 с., С. 99-119 (0,7 друк. арк.). *Особистий внесок: представлені підходи до забезпечення економічної безпеки підприємств (0,3 друк. арк.)*.

Публікації в наукових фахових виданнях України

5. Москалець І.М. Методика оцінки ефективності механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2021. Випуск 24. С.183-187 (0,5 друк. арк.).

6. Москалець І.М. Концептуалізація механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. *Право та державне управління*. 2021. №3. С.115-121. (0,5 друк. арк.).

7. Москалець І.М. Інструментарій реалізації механізмів державної підтримки інноваційного розвитку економіки України. *Держава та регіони*. 2020. №2(70). С. 260-264 (0,5 друк. арк.).

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8 Корж І.М. (Москалець І.М.) Інноваційні положення проекту Закону України «Про вищу освіту». *Менеджмент якості освіти і новітні технології навчання у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору:*

матеріали VII Міжнародної науково-методичної конференції (22 травня 2010 р., Київ). Київ: МНТУ, 2010. С. 171-173 (0,2 друк. арк.).

9. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Взаємодія освіти і науки – механізм для забезпечення розвитку інноваційної діяльності. Проблеми підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності: матеріали X Всеукраїнської науково-методичної конференції* (7-8 квітня 2010 р., Київ). Київ: Інститут інтелектуальної власності Одеської національної юридичної академії в м. Києві, 2010. С.126-129 (0,2 друк. арк.).

10. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Проблеми правового забезпечення діяльності суб'єктів інноваційної діяльності. Система комплексної безпеки підприємництва: загальноекономічні, інформаційні, фінансові, та правові аспекти, менеджмент її формування і розвитку: збірник матеріалів VII міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ імені академіка Ю.Бугая* (24 жовтня 2011 р., Чернігів). Чернігів: ЧДТУ, 2011. С.146-148. (0,2 друк. арк.).

11. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Напрями удосконалення протидії правопорушенням у сфері господарської діяльності: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції* (26-27 листопада 2010 р., Київ). Національний університет ДПС України, НДІ фінансового права. Київ: Алерта, 2010. С. 202-204. (0,2 друк. арк.).

12. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Венчурні підприємства як учасники інноваційного процесу. Техніко-технологічні, та економіко-правові аспекти комплексної безпеки організації та розвитку підприємництва і бізнесу: збірник праць VI міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ ім.академіка Ю.Бугая, ЧДППСТіП, ЧФЄУ* (12 жовтня 2010 р., Чернігів). Чернігів, 2010. С. 184-186. (0,2 друк. арк.).

13. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Проблеми правового забезпечення інноваційної діяльності як один із факторів недосконалості регулювання цієї сфери в Україні. Проблеми підготовки фахівців з питань інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності: матеріали XI Всеукраїнської науково-методичної конференції* (26 вересня 2011 р., Київ). Київ: Інститут інтелектуальної власності Одеської національної юридичної академії в м. Києві, 2011. С.147-151. (0,2 друк. арк.).

14. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. Інноваційний розвиток освіти України, закордонний та вітчизняний досвід інтеграції до Європейського освітнього простору: матеріали VIII Всеукраїнської науково-методичної конференції* (22 травня 2011 р., Київ). Київ: МНТУ, 2011. С. 272-276. (0,2 друк. арк.).

15. Корж І.М. (Москалець І.М.) *Проблеми правового забезпечення діяльності суб'єктів інноваційної діяльності. Система комплексної безпеки підприємництва: загальноекономічні, інформаційні, фінансові та правові аспекти, менеджмент її формування і розвитку: збірник праць VII міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ ім.академіка Ю.Бугая* (17 жовтня 2011 р., Чернігів). Чернігів: ЧДТУ, 2011. С. 146-148. (0,2 друк. арк.).

16. Корж І.М. (Москалець І.М.) Вплив євроінтеграції на розвиток інноваційної діяльності в Україні. *Менеджмент економічної безпеки підприємств, його економіко-правові, інформаційні і фінансові тенденції формування і розвитку: збірник праць VIII міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ ім.академіка Ю.Бугая* (23 жовтня 2012 р., Чернігів). Чернігів, 2012. С.182-184. (0,2 друк. арк.).

17. Корж І.М. (Москалець І.М.) Проблеми розвитку законодавчого забезпечення інноваційної діяльності в Україні. *Економіко-правові і інформаційні перетворення в національній і глобальній економіці: збірник праць IX міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ ім. академіка Ю.Бугая* (18 жовтня 2013 р., Чернігів). Чернігів, 2013. С.151-153 (0,2 друк. арк.).

18. Корж І.М. (Москалець І.М.) Суб'єкти адміністративно-правового регулювання інноваційної діяльності. *Сучасні інформаційно-правові та соціально-економічні тенденції впливу на розвиток бізнесу: збірник матеріалів X міжвузівської науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ ім.академіка Ю.Бугая* (15 жовтня 2014 р., Чернігів). Чернігів, 2014. С. 73-74 (0,2 друк. арк.).

19. Москалець І.М. Форми та методи розвитку адміністративно-правового забезпечення інноваційної діяльності. *Сучасні інформаційні, правові та соціально-економічні аспекти розвитку бізнесу: збірник матеріалів XI міжнародної науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ імені академіка Ю. Бугая* (23 квітня 2015 р., Чернігів). Чернігів, 23 квітня 2015 року. С.77-80 (0,2 друк. арк.).

20. Москалець І.М. Проблеми впровадження в Україні державно-приватного партнерство в інноваційній сфері. *Сучасні тенденції інформаційно-технологічної, економічної і соціально-правової взаємодії в бізнесі: збірник матеріалів XIII міжнародної науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ імені академіка Ю. Бугая* (20 квітня 2017 р., Чернігів). Чернігів, 20 квітня 2017 року. С.165-169 (0,2 друк. арк.).

21. Москалець І.М. Особливості захисту прав міноритарних акціонерів та їх проблематика. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів в умовах діджиталізації: соціально-економічні та інформаційно-правові аспекти: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції ЧПБіП МНТУ імені академіка Ю. Бугая* (23 квітня 2020 р., Чернігів). Чернігів, 23 квітня 2020 року. С.93-94 (0,2 друк. арк.).

22. Москалець І.М. Міжнародний досвід забезпечення розвитку інноваційної діяльності. *Сучасна парадигма соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану: XVIII Міжнародна науково-практична конференція : збірник наукових праць* (25 жовтня 2022 р., Чернігів). Чернігів, 2022. С.64-68 (0,2 друк. арк.).

23. **Москалець І., Шестаковська Т.** Механізм державного управління інноваційною діяльністю в Україні: проблеми та перспективи. *Стійкість освіти і науки в умовах трансформації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до 30-річчя створення Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»* (23-24 травня 2023 р., Київ). Київ: ЗВО «МНТУ», 2023. С.293-295 (0,2 друк. арк.). *Особистий внесок: представлено інструменти механізму управління інноваційною діяльністю* (0,1 друк. арк.)

АНОТАЦІЯ

Москалець І.М. Механізм реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир, 2024.

Дисертаційна робота присвячена вивченню науково-теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. У роботі розроблено відповідний категоріальний апарат; розкрито особливості роботи систем, що забезпечують впровадження механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки; узагальнено міжнародний досвід реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки. Здійснено аналіз функціонування законодавчого, організаційно-інституційного та фінансово-економічного механізмів реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки України. Розроблено рекомендації щодо удосконалення державної політики інноваційного розвитку економіки України; обґрунтовано концептуальний підхід до функціонування комплексного механізму реалізації державної політики інноваційного розвитку економіки. Запропоновано структуру організаційної взаємодії між ключовими учасниками інноваційного процесу в Україні як засобу реалізації державної політики у цій сфері, яка ґрунтується на системному підході та передбачає взаємодію між державними органами, науковими установами, приватним сектором та громадським суспільством. Держава виступає координатором і стимулятором організаційної взаємодії, формує інституційне середовище, здійснює фінансову підтримку, сприяє розвитку інноваційних інфраструктурних об'єктів.

Ключові слова: державна політика, державне управління, механізм, інноваційний розвиток, економіка.

ANNOTATION

Moskalets I.M. The implementation mechanism of the state policy of innovative development of the economy of Ukraine. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for obtaining the scientific degree of candidate of sciences in public administration, specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Zhytomyr Polytechnic State University. – Zhytomyr, 2024.

The dissertation work is devoted to the study of scientific and theoretical foundations and the development of practical recommendations aimed at improving the mechanism of implementation of the state policy of innovative development of the economy of Ukraine. The corresponding categorical apparatus is developed in the work. Special attention is paid to the legal basis, theoretical and conceptual foundations, creation of specialized bodies for effective coordination of innovations, development of innovative culture, financing, commercialization of innovations and development of strategies and programs for innovations. The author emphasizes that the success of state policy should be evaluated according to clearly defined criteria, emphasizing the need for its constant analysis and adaptation to the changing conditions of the economic environment. The features of the

systems that ensure the implementation of mechanisms for the implementation of the state policy of innovative economic development are revealed: an integrated approach, flexibility and adaptability, transparency and public involvement, intersectoral cooperation, focus on innovative culture, monitoring and evaluation of effectiveness. The international experience of implementing the state policy of innovative economic development is summarized: the growth of investments in fundamental research, the creation of a favorable environment for venture capital, the development of innovation clusters, the active role of the state in the coordination of innovation activities, the creation of support programs for small and medium-sized enterprises, the development of the technology transfer system, close cooperation between science and business, active support of innovative startups, development of a dual education system, favorable tax climate for innovative companies, development of innovative infrastructure, encouragement of human capital.

The current state is described and the characteristics of the legislative, organizational-institutional and financial-economic mechanisms of implementing the state policy of innovative development of the economy of Ukraine are given. The key challenges facing the process of formation and effective implementation of the specified policy were identified: the lack of reliable statistical data on the innovative activity of economic participants and indicators of innovative progress; lack of effective methods of analytical evaluation of the effectiveness of financing innovative projects; insufficient development of the innovative infrastructure and institutional basis for the implementation of the cluster approach in the country's economy.

Recommendations for improving the state policy of innovative development of Ukraine's economy have been developed: improving the legislative framework, increasing funding for scientific research and development, developing innovative infrastructure, promoting international integration and cooperation, supporting and developing human capital, monitoring and analyzing innovative activity. These recommendations are aimed at creating a sustainable innovation system that can effectively adapt to global challenges and contribute to the sustainable economic growth of Ukraine. The conceptual approach to the functioning of the complex mechanism for the implementation of the state policy of innovative development of the economy of Ukraine is substantiated, taking into account the need for the integration of various elements of the system - regulatory and legal framework, organizational structure, financing, and information support. The structure of organizational interaction between key participants of the innovation process in Ukraine as a means of implementing state policy in this area is determined. Organizational interaction between all key participants of the innovation process should be based on a systemic approach, which involves interaction between state bodies, scientific institutions, the private sector and civil society. The state acts as a key coordinator and stimulator of organizational interaction, ensuring the creation of an appropriate legislative and institutional environment, financial support and assistance in the development of innovative infrastructure facilities.

Keywords: state policy, state administration, mechanism, innovative development, economy.

Формат 60x90 1/16

Папір друкарський. Друк офсетний

Гарнітура Time New Roman. Ум. друк. арк. 0,9 Тираж 100.

Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора
у Державному університеті «Житомирська політехніка»
10005, Україна, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103